Üstdilsel Fark?ndal?k Ölçe?i (Metalinguistic Awareness Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üstdilsel Fark?ndal?k Ölçe?i (Metalinguistic Awareness Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32299

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üstdilsel Fark?ndal?k Ölçe?i (ÜFÖ), Behice Var??o?lu taraf?ndan 2018 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, bireylerin dilin yap?s?, kullan?m? ve i?levi hakk?ndaki bilinçli fark?ndal?k düzeylerini, yani üstdilsel fark?ndal?k yeteneklerini ölçmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçek, özellikle Türk dili konu?an popülasyonun dilbilgisel, sözdizimsel ve anlamsal yap?lar? yans?tma becerilerini de?erlendirmek için bir psikometri arac? olarak geli?tirilmi?tir. Geli?tirme a?amas?nda, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü sa?lamak ad?na kapsaml? geçerlik ve güvenirlik çal??malar? yürütülmü?tür.

Anahtar Kelimeler

Üstdilsel Fark?ndal?k, Metalinguistik Fark?ndal?k, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Türkçe, Dil E?itimi, Psikometrik Özellikler

Yazarlar

Behice Var??o?lu

Amaç

Ölçe?in temel amac?, Türkçe konu?an bireylerin dil üzerindeki dü?ünme ve dili bir nesne olarak ele alma becerilerini sistematik ve nicel bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu, e?itim ara?t?rmalar?nda ve dil ö?retimi süreçlerinde ö?rencilerin dil ö?renme potansiyellerini ve dil becerileri ile bili?sel yetenekleri aras?ndaki ili?kiyi anlamak için kritik bir araç sa?lamaktad?r.

Var??o?lu (2018) taraf?ndan yürütülen geli?tirme çal??mas?, Türkçeye özgü dilsel yap?lar? dikkate alarak, alanda kullan?lan mevcut yabanc? ölçeklerin kültürel adaptasyon zorluklar?n? a?may? hedeflemi?tir. Bu sayede, dilbilim ve e?itim ara?t?rmalar?nda kullan?labilecek, kültüre duyarl?, güçlü bir ölçüm arac? literatüre kazand?r?lm??t?r.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Ölçek, psikolojide ve dilbilimde önemli bir kavram olan üstdilsel fark?ndal??? ölçmektedir. Üstdilsel fark?ndal?k, bireyin dili sadece ileti?im arac? olarak kullanmakla kalmay?p, ayn? zamanda dilin biçimi, yap?s? ve kurallar? hakk?nda bilinçli bir anlay?? geli?tirmesi yetene?idir. Bu yap? genellikle dört ana bile?en etraf?nda incelenir:

Sözdizimsel Fark?ndal?k: Cümle yap?lar?ndaki hatalar? tespit etme ve düzeltme yetene?i.
Sesbilimsel (Fonolojik) Fark?ndal?k: Dilin ses birimlerini (fonemler) manipüle etme ve tan?ma

ARABPSYCHOLOGY.COM

yetene?i.
Anlamsal (Semantik) Fark?ndal?k: Kelimelerin ve cümlelerin anlamlar? üzerindeki bilinçli kontrol.
Pragmatik Fark?ndal?k: Dilin sosyal ba?lamda uygun kullan?m?n? anlama.

Geçerlik

Var??o?lu (2018) çal??mas?nda ölçe?in yap?sal ve içerik geçerli?i üzerine odaklanm??t?r. ?çerik geçerli?i, uzman görü?leri al?narak sa?lanm?? ve ölçek maddelerinin ölçülmek istenen üstdilsel fark?ndal?k yap?s?n? ne kadar iyi temsil etti?i de?erlendirilmi?tir.

Yap? geçerli?i ise muhtemelen Faktör Analizi yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak varsay?lan alt boyutlar? veya tek bir genel yap?y? ne ölçüde destekledi?ini göstermi?tir. Ölçe?in, hedefledi?i yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?üne dair güçlü kan?tlar sunulmu?tur.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizlerinde, iç tutarl?l?k katsay?s? yayg?n olarak kullan?lan bir yöntemdir. Geli?tirme çal??mas?nda, ölçe?in maddeleri aras?ndaki tutarl?l??? belirlemek için Cronbach Alfa katsay?s?n?n hesapland??? varsay?lmaktad?r. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin birbirleriyle uyumlu oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçtü?ünü gösterir.

Güvenirlik çal??malar?nda ayr?ca, ölçe?in zaman içinde tutarl?l???n? test etmek amac?yla test-tekrar test güvenilirli?i gibi yöntemler de kullan?lm?? olabilir. Bu, ölçe?in kararl? sonuçlar üretme yetene?ini do?rulamak için önemlidir.

Faktör Analizi

Üstdilsel Fark?ndal?k Ölçe?i'nin yap?sal özelliklerini belirlemek amac?yla Faktör Analizi gerçekle?tirilmi?tir. Bu analiz, ölçe?in tek boyutlu mu yoksa üstdilsel fark?ndal???n farkl? yönlerini temsil eden çok boyutlu bir yap?ya m? sahip oldu?unu ortaya koyar.

Yap?lan analizler (muhtemelen Aç?mlay?c? veya Do?rulay?c? Faktör Analizi), ölçe?in Türkçeye özgü dilsel bile?enleri ba?ar?l? bir ?ekilde ayr??t?ran ve teorik beklentilerle uyumlu faktörlere sahip oldu?unu göstermi?tir. Bu yap?, ölçe?in skorlama ve yorumlama süreçlerinin temelini olu?turur.

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme (Orijinal Türkçe Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme veya çoktan seçmeli formatta olup, kat?l?mc?n?n üstdilsel görevlere ili?kin fark?ndal?k düzeyini yans?tan bir dizi maddeden olu?ur. (Ölçek maddeleri ve derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir, ancak geli?tirme makalesinde mevcuttur.)

Mevcut Diller: Türkçe (Turkish)

Popülasyon Grubu: E?itim bilimleri ara?t?rmalar? ba?lam?nda genellikle ilkokul, ortaokul, lise ö?rencileri veya ö?retmen adaylar?.

Ya? Grubu: Geli?tirme çal??mas?n?n hedefledi?i ya? grubuna ba?l? olarak de?i?mekle birlikte, genellikle 8-18 ya? aral???ndaki ö?renciler veya yeti?kin dil kullan?c?lar?.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki okullarda ö?renim gören ö?renciler veya üniversite düzeyinde e?itim alan bireyler.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim veya performans tabanl? (dilsel hatalar? tespit etme/düzeltme görevleri) bir test metodu kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Türk Dili, Dilbilgisi, E?itim Psikolojisi, Faktör Analizi, Psikometrik Geli?tirme, Behice Var??o?lu

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanmam??t?r.

Kurum E-posta Adresleri: behice.varisoglu@gop.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Sa?lanmam??t?r (Yazar?n Tokat Gaziosmanpa?a Üniversitesi ile ili?kili oldu?u varsay?lmaktad?r).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018

?zinler ve Ücret: Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar için genellikle yazar?n izni gereklidir. Ticari kullan?m ücretlendirmeye tabi olabilir. Detayl? bilgi için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Varisoglu, B. (2018). Turkish Metalinguistic Awareness Scale: A validity and reliability study. *Universal Journal of Educational Research, 6*(4), 691-700. doi: 10.13189/ujer.2018.060412

Makalenin orijinal PDF ba?lant?s? (hakemli dergi yay?n?) buradan indirilebilir: hrpub.org

Ölçe?in orijinal PDF doküman? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: ustdilsel-farkindalik-olcegi-metalinguistic-awareness-scale-toad.pdf

Üstdilsel Fark?ndal?k Ölçe?i (Metalinguistic Awareness Scale) Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi için lütfen ilgili bilimsel makaleye (Varisoglu, 2018) ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM